

УДК 271.4-726.1 А.Шептицький:929

МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ ШЕПТИЦЬКИЙ В ІНТЕРПРЕТАЦІЇ БІОГРАФА-ФРАНЦУЗА КИРИЛА КОРОЛЕВСЬКОГО

Мар'ян Лозинський

*Львівський національний університет імені Івана Франка
вул. Генерала Чупринки, 49, 79044, Україна,
e-mail: journft@franko.lviv.ua*

Здійснено аналіз книги «Митрополит Андрей Шептицький (1865–1944)». Автором книги є священик Жан-Франсуа-Жозеф Шарон, який відомий у релігійному світі як Кирило Королевський. Звернено увагу на постать Кирила Королевського, його біографічні відомості та особисте знайомство з Митрополитом Андрієм Шептицьким, про яке ми дізнаємося з листування священика-француза та українського Митрополита.

Ключові слова: церква, пастир, беатифікаційний процес, листування.

Минулого 2014 року релігійне видавництво «Свічачо» видало українською мовою книгу «Митрополит Андрей Шептицький (1865–1944)», яку написав у 1964 році священик візантійського обряду, француз за походженням Жан-Франсуа-Жозеф Шарон. Професор, доктор Юрій Аввакумов (Університет Нотр-Дам, США) у своєму слові до українського видання, до речі, переклад здійснив науковець-перекладач Ярема Кравець (Львівський національний університет імені Івана Франка), назвав цей твір «лебединою піснею» французького дослідника [1].

На думку дослідників української релігійної історії другої половини ХХ століття, це чи не єдине серйозне вивчення біографії Митрополита Андрея Шептицького, який відіграв найважливішу роль у церковному, суспільно-політичному та культурному відродженні Української Церкви й українського народу. Українське суспільство загалом та дослідники-історики, журналісти зокрема, досі очікують першоджерел життєпису великого Митрополита, принаймні з огляду на розпочатий у 1955 році беатифікаційний процес, який від самого початку зустрівся зі серйозними перешкодами. Його організатори не очікували і не врахували об'єктивних причин, які існували в совєтській Україні, особливо в історико-релігійній дослідницькій діяльності через призму вивчення архівів, які були недоступними, однак, останнім часом, впродовж незалежності України, з'являються наукові публікації, присвячені видатним релігійним, політичним постатям, які в більшій чи меншій мірі заповнюють українську історіографію, особливо це стосується двох релігійних мужів ХХ століття – Митрополита Андрея Шептицького та кардинала Йосифа Сліпого. Зокрема, постуляція у справі беатифікації і канонізації слуги Божого Андрея Шептицького та ЦДІА України у Львові підготували для читачів Постирські послання у чотирьох томах [2]. Це видання є результатом довгих розшуків і досліджень Постуляції у справі Митрополита Андрея, які є великим скарбом для українського народу.

Утім те, біографія, як жанр письменницького виду з огляду на складність написання має особливі вимоги та прикмети. Насамперед – це уважність та смак

до історичного документу, джерела, архіву, непересічну обізнаність автора у цій справі та розуміння її вартості, а з іншого – жваву безпосередність особистого свідчення [3].

Історія сучасності написання книги Кирила Королевського сягає в минувшину шістдесятирічної давності і безперечно претендує на критичне око дослідників, однак, слід пам'ятати, що літописець Шарон/Королівський особисто був знайомий із Митрополитом Андреем з 1906 року і тісно співпрацював з ним до його смерті – 1944 році в мемуарах автора є повна хронологія його зв'язків з українським «Мойсеєм».

Українська історична наука, зокрема, церковна з кожним роком поповнюється новими архівними документами, які стали доступними в Україні і закордоном. Професор-історик, автор багатьох досліджень з історії Василянінського Чину Петро Шкраб'юк відкрив для багатьох українців ще одного француза-дивака василянінина Йосафа Жана, який перейшов у Крехові на східний обряд, вивчив українську мову, пізніше служив перекладачем і секретарем Міністерства закордонних справ в урядах ЗУНР та УНР [4]. Мабуть, це ще не повний перелік іноземців-українознавців релігійної думки, котрі відіграли важливу роль в історії нашої Церкви та українського народу.

У статті «Слово про отця Кирила Королевського» до праці Кирила Королевського, яку написав кардинал Єжен Тіссеран пізнаємо біографію літописця, релігійного історика-дослідника та науковця, знавця Сходу Жана-Франсуа-Жозефа Шарона. Читач дізнається, що Кирило Королівський захоплювався двома Східними Церквами – мелхітською на Близькому Сході та греко-католицькою в Україні. І хто знає, якою була б дорога цього молодого француза-священника, якщо б не знайомство з Митрополитом Андреем Шептицьким, що переросло у глибинне вивчення ним історії України, для якої він дуже багато зробив. При цьому слід пам'ятати, що Королевський все своє життя захоплювався Росією і мріяв там працювати, але, на щастя, а можливо і на жаль, так туди і не потрапив. Можливо це захоплення російською темою сприяло його глибокому розумінню Митрополита Андрея щодо співпраці із росіянами в площині релігійності.

Біографічна оповідь кардинала Тіссерана про Кирила Королевського присвячена, як зазвичай, подіями із життя та становлення молодого людини формуванні її світогляду та професійної становленості. Практично, латинська церква у кінці XIX століття в Європі, мала дуже великий авторитет і вплив її на формування релігійної свідомості населення був дуже поважним. Чи не ці обставини вплинули на юного Жана Франсуа Жозефа в одинадцять років під час прийняття Першого причастя. Як стверджує автор, кард. Єжен Тіссеран «Ідучи від престолу, зрозумів, що має покликання до священного чину і більше вже не сумнівався у правдивості покликання» [5].

Походження зв'язків, що зав'язалися між Митрополитом і священником Королевським з 1909 року, передбачало виконання місії щодо російської Церкви, куди за задумом Шептицького мав їхати молодий священник Кирило. Однак, через об'єктивні обставини, які перешкоджали поїздки до Росії свого нового підлеглого, Митрополит дає доручення йому збирати в Римі свідчення про митрополита Йосифа Веляміна Рутського (1614–1637) для того, щоб порушити справу про беатифікацію цього великого мужа Церкви. Наступна їхня зустріч відбулася в Римі у другій половині червня 1914 року, під час якої був укладений план першого видання півсотні листів митрополита Рутського.

Про дуже теплі стосунки між цими постатями впродовж сорока років свідчить сам Митрополит Андрей у своєму листі такими словами: «Дорогий друже! Хочу попроситися з вами, подякувати вам за вашу довгорічну дружбу» [6].

Незважаючи на велику симпатію священника-француза Королевського до Росії, його глибоко засмучує звістка про арешт Митрополита у вересні 1914 року російськими військами. На жаль, збулося те, що передбачав Митрополит Андрей Шептицький щодо захоплення Галичини російською армією. Усі роки ув'язнення Митрополита Андрея (1914–1917 рр.) Кирило Королевський намагався з ним бути у молитовному сопричасті і проінформованим з італійських газет про його поневіряння. З російського ув'язнення з міста Курська у березні 1916 р. вдруге Митрополит Андрей надсилає поштівку Кирилу Королевському такого змісту: «... Я вам надсилаю з тюрми мої найкращі побажання на пасхальні свята. Почуваюся терпимо, можу правити службу, але не дозволено мені нікого бачити і ходити до церкви... Все, що пишуть газети про графа Митрополита Андрея (натяк на російські газети), неправда. З ним погано поводитися, і він усе ще позбавлений волі» [7].

У 1917 році Тимчасовий російський уряд звільнив Митрополита з ув'язнення. Він головував на Синоді російських католиків східного обряду в Петербурзі, на якому були присутні польські єпископи, пізніше відвідав Стокгольм, Берлін, Лозанну. Також у його планах була подорож до Риму на зустріч із Кирилом Королевським, однак в Італію його не прийняли.

У своїх мемуарах французький дослідник наводить цікаві та вражаючі факти особистих поневірянь та переслідувань, яких він зазнав через особисту співпрацю з Митрополитом. Зокрема, це відбулося у 1915 р., у Ватикані під час обговорення його кандидатури на посаду ватиканського помічника при умові, що всі його зв'язки з Митрополитом Шептицьким буде розірвано. Пізніше звинувачуване у шпигунських посиленнях через слов'янське ім'я, яке він собі взяв, однак військовий суд у серпні 1918 р. визнав ці звинувачення як безпідставні і виправдав великого друга і помічника Андрея Шептицького – Кирила Королевського.

Багаторічна архівна праця талановитого француза «дивака» для Митрополита Андрея Шептицького є неоціненним скарбом для української релігійної думки світового масштабу. Його віддана і тяжка праця у пошуках та збору праць у Ватикані у справі беатифікації митрополита Йосифа Рутського є свідченням особистої любові та захопленням цією постаттю. На загал, особисте знайомство з українським Митрополитом Андрієм Шептицьким і спонукало Шарона/Королевського віддати себе вивченню України, і творячи для українського, його Церкви чимало добра. Безперечно, що постать Кирила Королевського заслуговує на глибоке і всебічне вивчення дослідників з історії Церкви та її подвижників, серед яких є Митрополит Андрей Шептицький, – стоп'ятдесятиріччя від дня народження якого будемо відзначати у цьому році.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Королевський Кирило. Митрополит Андрей Шептицький (1864-1944) / Перекл. з франц. Я. Кравець. – Львів: Свічадо, 2014. – С. XI.
2. Шептицький Андрей. Пастирські послання 1899-1914 рр. – Т. 1. – Львів : Видво «Артос», 2007. – 1014 с.

3. Аввакумов Ю. Переднє слово до українського видання. Митрополит Андрей Шептицький (1864-1944) Кирило Королевський. – Львів: Свічадо, 2014. – С. XII.
4. Шкраб'юк П. В. Монаший Чин отців Василіян у національному житті України. – Львів : ВВП «Місіонер», 2005. – С. 28.
5. Королевський Кирило. Митрополит Андрей Шептицький (1864-1944) / Перекл. з франц. Я. Кравець. – Львів: Свічадо, 2014. – С. 177.
6. Там же. – С. 168.
7. Там же. – С. 177.

METROPOLITAN ANDREY SHEPTYTSKY IN INTERPRETING BY FRENCH BIOGRAPHER CYRIL KOROLEVSKY

Marian Lozynsky

*Lviv National University named after Ivan Franko
str. General Chupryny, 49, 79044, Lviv, Ukraine,
e-mail: journft@franko.lviv.ua*

Analysis of the book «Metropolitan Andrey Sheptytsky (1865–1944)» is done in this article. The author of the book is a priest Jean-Francois-Joseph Sharon, who is known in the religious world as Cyril Korolevsky. Attention is paid to figure of Cyril Korolevsky, his biographical information and personal acquaintance with Metropolitan Andrey Sheptytsky, known from correspondence priest and French and Ukrainian Metropolitan.

Key words: church, pastor, beatification process, correspondence.

МИТРОПОЛИТ АНДРЕЙ ШЕПТИЦКИЙ В ИНТЕРПРЕТАЦИИ БИОГРАФА-ФРАНЦУЗА КИРИЛЛА КОРОЛЕВСЬКОГО

Марьян Лозинський

*Львовский национальный университет имени Ивана Франко
ул. Генерала Чупринки, 49, 79044, Украина
e-mail: journft@franko.lviv.ua*

Осуществлен анализ книги «Митрополит Андрей Шептицкий (1865–1944)». Автором книги есть священник Жан-Франсуа-Жозеф Шарон, который известен в религиозном мире как Кирилл Королевский. Обращено внимание на фигуру Кирилла Королевского, его биографические сведения и личное знакомство с Митрополитом Андреем Шептицким, о котором мы узнаем из переписки священника-француза и украинского Митрополита.

Ключевые слова: церковь, пастырь, беатификационный процесс.